

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜFED)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2026, 26(3), 1319–1339. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2026..-1824111>

Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Öğrenme Sürecini Zenginleştirmeye Yönelik Görüşleri

Views of Teachers Working with Gifted Students on Enriching the Learning Process

Erdal DEMİRTAŞ¹ ID, Ş. Şenay İLİK² ID

Geliş Tarihi (Received): 15.11.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 10.08.2026

Yayın Tarihi (Published): 30.09.2026

Öz: Özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik görüşlerinin incelendiği bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Kırşehir’de görev yapmakta olan 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri öğretmenler ile yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda elde edilmiş, elde edilen bu veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma bulgularında, öğretmenlere göre sınıf içi zenginleştirme uygulamalarının gerekli olduğu; öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda zenginleştirme yapılması gerektiği; zenginleştirme uygulamalarında öğrenci gelişimini ders içerisinde öğrencinin sorulan sorulara verdiği cevaplara ve akademik başarısına göre takip edildiği; zenginleştirme yapılacak öğrencilerin olaylara bakış açısını ve öğrenme hızını dikkate aldıklarını; zenginleştirme öncesi öğrencilere üst düzey sorular sorulduğu ve oyunlar oynatıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenler; zenginleştirme uygulamalarının öğrencilerin, özgüvenlerini ve merak duygularını artırdığını ve böylece düzenli ders çalışma alışkanlığı kazandıklarını belirtmişlerdir. Son olarak ise öğretmenler kendilerine yönelik olarak, zenginleştirmenin ne olduğunu ve nasıl yapılacağını iyi bilmeleri gerektiğini; üst düzey sorular yöneltebilmeyi ve akademik anlamda donanımlı olmaları gerektiği; öğrencilerin gelişimini doğru takip edebilmeyi, iyi iletişim kurabilme ve öğrenciyi yönlendirebilme konusunda yeterli olmaları gerektiği görüşünü dile getirmişlerdir. Bu yönlerinin geliştirilmesi için de; zenginleştirmeye yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi gerektiği ve lisans döneminde özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili derslere yer verilmesi gerektiği şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, Özel yetenekli öğrenci, Sınıf öğretmeni, Zenginleştirme

&

Abstract: This study, which examines teachers' perspectives on enriching the learning process for gifted students, utilized a case study design, a qualitative research method. The study group consists of 15 primary school teachers working in Kırşehir. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. The research data was obtained through face-to-face interviews with teachers, and this data was analyzed using content analysis techniques. The findings indicate that teachers consider classroom enrichment practices necessary and believe that these practices should be implemented in line with students' interests and abilities. They monitor students' development during enrichment practices based on their responses to questions and their academic achievement. When planning enrichment activities, teachers also consider students' perspectives on events and their learning pace. Before implementing these activities, they ask students higher-order questions and engage them in games. Additionally, teachers stated that enrichment practices increase students' self-confidence and curiosity, consistent study habits. Finally, teachers shared that, for themselves, it is essential to know well what enrichment is and how it should be done; they need to be able to ask higher-level questions and have strong academic backgrounds; they should be able to correctly monitor students' development and be competent in communication and student guidance. To improve their competence in these areas, teachers should receive in-service training on enrichment practices, and courses on gifted education should be included in undergraduate teacher education programmes.

Keywords: Special education, Gifted student, Primary school teacher, Enrichment

Atıf/Cite as: Demirtaş, E. & İlik, Ş. Ş. (2026). Özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 1319-1339. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2026..-1824111>

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Sorumlu Yazar: Erdal DEMİRTAŞ, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, erdaldemirtas997@gmail.com, 0009-0006-0654-1918

² Doç. Dr. Ş. Şenay İLİK, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, senayilik@gmail.com, 0000-0001-7092-379X

1. GİRİŞ

21 yüzyıl, bilgi ve dijital teknolojilerin ön plana çıktığı bir çağ olarak tanımlanmakta ve bu dönemde bilimsel ve teknolojik gelişmeler belirgin bir hızla ilerlemektedir. Küresel düzeydeki değişim ve dönüşüme paralel olarak, ülkelerin uluslararası saygınlık kazanabilmesi; bilimsel ve teknolojik yenilikleri izleyebilen, dijital çağa uyum sağlayabilen, araştırma yapabilen ve eleştirel sorgulama becerilerine sahip, özgüvenli bireyler yetiştirmeleri ile mümkün olacaktır (Anıl, 2009; Friedman, 2005; Katehi, Pearson ve Feder, 2009; Yeşildağ-Hasançebi ve Günel, 2013).

Bilimsel ve teknolojik alanlardaki hızlı dönüşümler, bireyler ile toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme ve öğretim süreçlerine dair geliştirilen yeni teoriler ve yaklaşımlar, bireylerden beklenen rolleri doğrudan etkilemektedir. Bu değişim, bireylerin bilgiyi üretme, bu bilgiyi pratik yaşamda etkin bir biçimde kullanmalarını sağlar. Ayrıca eleştirel düşünme, girişimcilik, iletişim becerileri, empati kurma ve kültüre katkı sağlama gibi niteliklere sahip olmalarını gerektiren bir birey profilini tanımlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019). Bu bağlamda, bireylerin eleştirel düşünme, yaratıcılık ve problem çözme gibi bilişsel yeterliliklere donatıları, günümüz eğitiminde kritik bir öneme sahiptir. Bu yeterliliklerin kazanılabilmesi için öğrencilere daha zengin ve esnek öğrenme ortamlarının sunulması, eğitim süreçlerinin etkinliği açısından temel bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Arabacıoğlu, 2013).

Ülkemizdeki eğitim sistemi genellikle ortalama zekâ ve yetenek düzeyine sahip bireyler dikkate alınarak düzenlenmiştir. Bu durum, toplumun değerli bir kaynağı olarak kabul edilen özel yetenekli çocuklara yönelik ihtiyaçların karşılanmasında zorlukların yaşanmasına yol açmaktadır. Akranlarına kıyasla genel zihinsel ve özel yetenek alanlarında belirgin bir üstünlüğe sahip olan bu bireyler için, normal gelişim gösteren çocuklara yönelik mevcut eğitim hizmetleri yetersiz kalmaktadır (Ataman, 1984; 2004). Ayrıca bu bireyler, bilişsel yetenekleri açısından belirgin bir üstünlük sergilerken, diğer gelişimsel alanlarda ise tipik bir süreç izlemektedirler. Bu sebeple özel yetenekli bireylerin hem yaşlılarıyla birlikte sosyal ve duygusal gelişim göstermeleri hem de eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanabileceği uygun bir çevrede bulunmaları önemlidir (Enç, 2004; 2005).

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi, bireylerin ilgi alanlarını, hazır bulunuşluk seviyelerini, özgün özelliklerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran çeşitli programlarla desteklenmelidir (Kaplan-Sayı, 2013). Bu programlardan biri olan zenginleştirme stratejisi, özel yetenekli öğrencilerin yaşlılarıyla birlikte genel eğitim sınıflarında bulunarak, mevcut eğitim programlarının çeşitlendirilmesini amaçlar. Zenginleştirme, öğrencilerin sahip oldukları yetenek düzeylerinin gerisinde kalan, sürekli olarak tekrarlanan bilgi ve konulara maruz kalmalarını engellemeyi hedefleyen bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (Tekbaş, 2004). Araştırmacılar, zenginleştirmenin içerik, süreç ve ürün bağlamında uygulanabileceğine dikkat çekmektedirler (Davis, Rimm and Siegle, 2011; Schiever and Maker, 2003). İçerik bağlamında yapılan zenginleştirme, ülkelerdeki genel eğitim programlarının öğrencilere daha kapsamlı ve derinlemesine aktarılmasıyla gerçekleştirilmektedir. Dil sanatları, sosyal bilimler, matematik ve fen bilimleri gibi alanlarda, özel yetenekli öğrencilere genel öğretim programlarının ötesinde, daha derin ve kapsamlı bilgiler sunulurken içerik zenginleştirilmektedir (Schiever and Maker, 2003). Süreç odaklı zenginleştirme, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme gibi ileri düzey bilişsel iyi yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik olarak tasarlanmış hedefler içermektedir (Sak, 2014). Diğer taraftan, ürün odaklı zenginleştirme, içerik ve süreçten ziyade ortaya çıkan ürünlerle ilişkilendirilen bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (Schiever and Maker, 2003). Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, bu öğrencilerin eğitiminde eleştirel düşünme, yaratıcılık ve problem çözme gibi yüksek düzeyde bilişsel becerilerin programa dahil edilmesi gerekmektedir. Ancak, bu tür bir zenginleştirme uygulaması ek hazırlıklar, uzun süreli sınıf içi faaliyetler ve alanında uzman, deneyimli öğretmenler gerektirdiği için ülkemizde yeterli düzeyde gerçekleştirilememektedir (Kaplan-Sayı, 2022).

Bu bağlamda alan yazın incelendiğinde; ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili öğretmenlerle yapılan çalışmalarda öğretmenlerin daha çok özel yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili bilgi, tutum ve öz yeterliliklerinin belirlenmeye çalışıldığı çalışmalara (Baykoç ve Özdemir, 2016; Eker,

2020; Nar, 2017; Uygun, 2021; Ekinci, 2002; Alkan, 2013; Aydın, 2020; Güneş, 2015; Gümüş Gürler, 2021; Özdemir, 2016; Girgin ve Şahin, 2019; Levent ve diğerleri, 2018; Şahin ve Kargın, 2013; Bayram ve Şentürk, 2022; Tuzkan, 2019) çoğunlukla yer verildiği; yine öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler ve eğitimleri ile ilgili çalışmalara (Erdoğan, 2017; Öztürk ve Mutlu, 2017; Demirkaya, 2018; Kozikoğlu ve Bekler, 2018; Aydoğan Yenmez ve Özpinar, 2017) ve öğretmenlere yönelik yapılan hizmet içi eğitimleri içeren çalışmalara (Yolcu ve Kartal, 2017; Gültekin ve Çubukçu, 2008; Karasolak ve diğerleri, 2013; İnce ve diğerleri, 2019; Yavuz ve diğerleri, 2015; Konaş, 2009) yer verildiği görülmüştür.

Zenginleştirme başlığı altında yapılan çalışmalarda ise; genel olarak çalışmaların (Demirhan, 2024; Aslan, 2022; Çırak, 2021; Şahin, 2016; Erdem, 2015; Aydın, 2024; Candaş, 2024; Ateş, 2020; Özdemir, 2017) öğrencilerin akademik becerilerini artırmaya yönelik yapıldığı görülmüştür. Öğretmenlere yönelik yapılan çalışmaların (Duran, 2022; Balcı, 2015; Karademir Ünlü, 2019; Tapar ve Gül, 2025; Yazıcıoğlu ve Akdal, 2020) ise öğretmenlerin zenginleştirme algıları ve özyeterliklerinin karşılaştırılmasına yönelik olduğu görülmüştür. İncelenen alan yazın doğrultusunda, alanda yapılan çalışmaların özel yetenekli öğrencilerle ilgili yukarıda belirtilen konulara odaklanırken, özel yetenekli öğrencilerle çalışan sınıf öğretmenlerinin zenginleştirmeye yönelik içerik, süreç ve ürün gibi temel noktalarda görüşlerinin ele alındığı ve irdelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte özel yetenekli çocukların erken yaşlardaki gelişimini desteklemede ve mevcut potansiyellerini korumada zenginleştirmenin pratikteki durumunun belirlenmesi önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında 2025 yılı itibarıyla zenginleştirmeye odaklandığı göz önüne alındığında özel yetenekli öğrencilere yönelik geliştirilen programların etkililiğini ve faydalılığını artırmak adına öğretmenlerin bu konudaki görüşleri ve yeterliklerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle alan yazına katkı sağlaması ve aktif paydaşların görüşlerini yansıtmaları adına böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın genel amacı, özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik görüşlerini ortaya koymaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

- 1- Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde sınıf içi uygulamalarına ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz?
Eğer evet ise, bu ihtiyacın arkasındaki sebepler nelerdir? Hayır ise, neden özel uygulamalara ihtiyaç yoktur?
- 2- Sınıfta zenginleştirme yapacağınız öğrencilerin özelliklerini neye göre belirliyorsunuz, zenginleştirme yaparken bireysel mi yoksa gruba yönelik mi yapmayı tercih ediyorsunuz? Neden?
- 3- Zenginleştirme öncesi özel yetenekli öğrencilere yönelik olarak onların zihinsel ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve motivasyonlarını arttırmak adına neler yapıyorsunuz?
- 4- Zenginleştirme planı yaparken öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini belirlemede hangi ölçütleri kistas alıyorsunuz?
- 5- Özel yetenekli öğrencilere yönelik zenginleştirilmiş içeriklerin hangi boyutta(Süreç-içerik-ürün- öğrenme ortamı) hangi becerilerin edinilmesine katkı sunacağını düşünüyorsunuz?
- 6- Genel eğitim sınıflarında yapılacak zenginleştirmenin özel yetenekli öğrencilere yönelik avantajları ve dezavantajları ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
- 7- Genel eğitim sınıflarında özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlere yönelik zenginleştirme konusundaki önerileriniz nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması, belirli bir olgunun kendi bağlamı içerisinde derinlemesine ve çok yönlü bir biçimde incelenmesini amaçlayan bir

araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem, olguların, kuramsal çerçevelerin ya da uygulamaların kapsamlı bir şekilde keşfedilmesi ve yorumlanmasına olanak sağlamaktadır. Durum çalışması kapsamında araştırmacılar, görüşmeler, gözlemler, belgeler ve diğer ilgili veri kaynaklarından elde edilen zengin nitel verileri sistematik biçimde toplayarak analiz ederler (Creswell, 2007). Ayrıca, durum çalışması disiplinlerarası farklı görüşlerin ifade edilmesine imkân verirken, bir olgunun yoğun bir şekilde katılımcı gözlemleri, belge toplama ve kapsamlı görüşmeler yoluyla elde edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal analizini mümkün kılar (Glesne, 2013). Bu bağlamda, konu hakkında bütüncül bir bakış açısının meydana gelmesini sağlamak amacıyla nitel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Kırşehir ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapmakta olan 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme yapılacak öğretmenlerin belirlenmesinde, öğretmenlerin ilkökul kademesinde görev yapıyor olması ve sınıfında özel yetenekli öğrenci olması ölçütleri dikkate alınmıştır. Bu yöntemde temel amaç, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Katılımcılara ait demografik özellikler Tablo.1 de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

	Sınıf düzeyi	Cinsiyet	Mesleki deneyim
Ö1	4	Erkek	18 yıl
Ö2	3	Erkek	20 yıl
Ö3	2	Kadın	21 yıl
Ö4	4	Erkek	38 yıl
Ö5	3	Kadın	30 yıl
Ö6	3	Kadın	20 yıl
Ö7	3	Erkek	40 yıl
Ö8	3	Erkek	20 yıl
Ö9	3	Kadın	28 yıl
Ö10	3	Erkek	20 yıl
Ö11	2	Erkek	39 yıl
Ö12	3	Erkek	20 yıl
Ö13	2	Kadın	30 yıl
Ö14	4	Erkek	17 yıl
Ö15	3	Erkek	24 yıl

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre 5 kadın ve 10 erkek olmak üzere toplam 15 gönüllü öğretmenden oluştuğu görülmektedir. Mesleki deneyime bakıldığında 2 öğretmenin 10-19 yıl, 8 öğretmenin 20-29 yıl ve 5 öğretmenin de 30-40 yıl arasında mesleki deneyime sahip olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyi özellikleri göz önüne alındığında ise 3 öğretmenin 2. sınıf düzeyinde, 9 öğretmenin 3. sınıf düzeyinde, 3 öğretmenin ise 4. sınıf düzeyinde yer alan sınıflarda görev yaptıkları görülmektedir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Veri toplama sürecinde, görüşme yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulması sürecinin birinci aşamasında ilgili alan yazın taranmıştır. İkinci aşamada alan yazın taraması sonrasında araştırmanın amacına uygun veri toplamayı sağlayacak yarı yapılandırılmış görüşme formu, taslak halinde (formda yer alması planlanan 10 soru) ile uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlarla (iki sınıf öğretmeni, bir akademisyen), görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve

uzmanlardan soruların dil, ifade ve kapsam geçerliği açısından geri bildirim vermeleri istenmiştir. Uzman görüşü sonrasında geri bildirimler doğrultusunda, gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gereken soru maddeleri yeniden ele alınarak formun son hali 7 soru olarak belirlenmiştir. Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirliği, elde edilen bulguların bilimsel doğruluğu açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında alan uzmanlarının görüşlerine başvurulması, aracın kapsam geçerliliğinin artırılması ve araştırma hedeflerine uygunluğu açısından önemli bir gereklilik olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2018). Üçüncü aşamada ise 3 sınıf öğretmeni ile pilot uygulama yapılmış olup uygulama sonrasında form üzerinde gerekli görülen düzenlemeler yapılarak form son şekline getirilmiştir.

Araştırmanın verileri, sınıfında özel yetenekli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu bağlamda, sınıf öğretmenleri ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğretmenlerden veriler toplanmıştır. Araştırma verileri, en kolay ulaşılabileceği düşünülen sınıf öğretmenleri ile randevu alınarak görev yaptıkları okullarda öğretmenlerin müsait oldukları zaman aralıkları dikkate alınarak sınıfta veya öğretmenler odasında yapılan görüşmeler ile toplanmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi sürecinde temel olarak gerçekleştirilen işlem, benzer niteliklere sahip verilerin belirli kavram ve temalar doğrultusunda sınıflandırılması, ardından bu verilerin okuyucu tarafından anlaşılabilir bir düzende sunulmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Araştırmada veri kaybını önlemek ve elde edilen bilgilerin doğruluğunu sağlamak amacıyla katılımcılara, görüşmeler sırasında ses kaydı alınacağı bilgisi önceden iletilmiş ve bu kayıtların yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağına dair bir güvence verilmiştir. Katılımcıların rızası alındıktan sonra görüşmeler hem sesli hem de yazılı şekilde kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler sırasında kayıt cihazı ile kaydedilen veriler önce yazılı metin haline getirilmiştir. Yazılı metinlerden oluşan transkriptlerdeki veriler birkaç defa okunarak incelenmiş daha sonra kodlanarak benzer kavramlar arasındaki ilişki ortaya çıkarılmıştır. Kodlama işlemi programla değil elle kodlama yapılmıştır. Elde edilen kodlar kendi arasında kategorilere ayrılmış ve temalar oluşturulmuştur. Temalar bağlamında veriler detaylı bir şekilde betimlenmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu aşamada, araştırmacı temaları açıklarken bulgularla ilişkili örnek alıntılar veya ifadelerden yararlanmıştır. Ayrıca bu süreçte, öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlanmıştır, bu kodlar aracılığı ile araştırmaya katılan katılımcıların görüşleri birbirinden ayırt edilebilmiş ve veriler daha kolay yönetilmiştir.

Bu araştırmada en geçerli bilgilere ulaşabilmek amacıyla katılımcıların seçimi dikkatli bir biçimde gerçekleştirilerek dış geçerliğin sağlanmasına özen gösterilmiştir. Yine araştırma sonuçlarının genellenebilir olması için farklı sınıf düzeyindeki öğretmenlerden görüşler alınmıştır. Görüşmelerde katılımcıların yönlendirilmemesi adına araştırmacı duygu ve düşüncelerini belli etmekten kaçınmıştır. Bu bağlamda mevcut araştırmanın iç geçerliğini sağlamak için katılımcı doğrulaması kullanılmıştır. Her bir katılımcı ile yapılan görüşmeler kayıt altına alınmış ve sonrasında bu kayıtlar ilgili katılımcılar ile paylaşılmıştır. Her katılımcının transkript edilen görüşünü onaylaması ya da eksik gördüğü kısımları tamamlaması istenmiştir. Araştırmada inandırıcılık için uzman görüşünden yararlanılmış, çalışma farklı açılardan ele alınarak uzman değerlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca elde edilen verilerden çıkarılan sonuçların doğruluğu katılımcıların görüşü alınarak teyit edilmiştir. Araştırmanın tutarlılığını sağlamak adına kodlayıcılar arası fikir birliği stratejisi kullanılmıştır. Bu bağlamda elde edilen veriler, alandaki bağımsız iki uzman tarafından incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada Miles ve Huberman'ın kodlayıcılar arası uyumluluk tekniğinden faydalanılmıştır. İki bağımsız uzman tarafından yapılan kodlama arasındaki uyum Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen görüş birliği/görüş ayrılığı ilkesi kullanılarak 0.85 olarak hesaplanmıştır.

2.5. Araştırmanın etik izni

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 07.03.2025

Etik kurul toplantı sayısı: 05

Etik kurul toplantı karar no: 2025/150

3.BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına öğretmenlerin verdiği cevaplar ele alınmıştır. Toplanan tüm veriler detaylı bir şekilde incelenmiş, anlamlı bir bütün halinde görülebilmesi için tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Sınıf İçi Zenginleştirme Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	Katılımcılar
1. Zenginleştirmenin gerekli olduğunu düşünüyorum	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15
2. Zenginleştirmeye gerek yok, genel müfredat yeterli	Ö9, Ö13
3. İlgi ve yetenekleri doğrultusunda zenginleştirme yapılmalı	Ö3, Ö7, Ö2, Ö1, Ö5, Ö8, Ö10
4. Müfredat basit kaldığı için zenginleştirme yapılmalı	Ö7, Ö3, Ö4, Ö12, Ö15, Ö11
5. Seviyelerinin üzerinde çalışma yapmaları için zenginleştirme önemli	Ö6, Ö10, Ö1, Ö4, Ö14

Tablo 2 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde sınıf içi zenginleştirme uygulamalarına ilişkin;

Sınıf içi zenginleştirme uygulamalarının gerekli olduğu (n=13) alt temasını ifade etmiş ve bu alt temaya ilişkin olarak bir öğretmen (Ö1) “Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde sınıf içi uygulamalara ihtiyaç duyuyorum elbette, çünkü onlar da diğer öğrenciler gibi eğitim alma hakkına sahip oldukları için onların da ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çeşitli etkinlikler yapıyoruz.” şeklinde görüş bildirmiştir.

İlgi ve yetenekleri doğrultusunda zenginleştirme yapılması (n=7) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö7) bu alt temaya ilişkin olarak “öğrencilerin ilgi ve yetenekleri bu konuda çok önemli bir yer tutmakta; çünkü onların ilgi ve yeteneklerini göz önünde bulundurmadan yapılacak zenginleştirme pek bir işe yaramayacaktır. Bu nedenle çocukların ilgi ve yetenekleri doğrultusunda zenginleştirme yapmak isabetli olacaktır” şeklinde görüş bildirmiştir.

Müfredat basit kaldığı için zenginleştirme yapılması (n=6) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö11) ise bu alt temaya ilişkin olarak “özel yeteneğe sahip öğrencileri düşündüğümüzde müfredat genel olarak basit kalıyor, çünkü müfredat daha çok orta düzey öğrencilere hitap etmekte bu nedenle de bu çocuklar için zenginleştirme mutlaka yapılmalıdır” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrenci seviyelerinin üzerinde çalışma yapmaları için zenginleştirmenin önemli olduğu (n=5) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö4) bu alt temaya ilişkin olarak “Özel yetenekli öğrencilere sınıf içerisinde diğer öğrencilerle eşit şekilde ders yapılması uygun değil, çünkü onlar farklılar ve farklı düşünüyorlar, üstelik seviyeleri de

diğer öğrencilerin çok çok üzerinde bu nedenle çocuğu bir üst aşamaya götürecektir faaliyetler, etkinlikler yapmalıyız.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bununla birlikte yukarıda belirtilen görüşlerin aksine;

Zenginleştirme uygulamalarına gerek yok, genel müfredatı yeterli buluyorum (n=2) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö9) ise bu temaya ilişkin olarak ‘Kendi sınıfım içerisindeki öğrenciler için farklı uygulamalar yapmıyorum. Yani şu öğrenci ya da bu düzeyde diye ayırt etmiyorum. Dersimi bütün çocukların anlayacağı düzeyde anlatıyorum.’ şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 3.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Zenginleştirme Yapılacak Öğrencilerin Özelliklerini Belirlemeye İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	Katılımcılar
1. Olaylara bakış açısı	Ö1, Ö4, Ö6, Ö3, Ö14
2. İlgi alanlarını takip ederim	Ö9, Ö13, Ö2, Ö10
3. Öğrenme hızına bakarım	Ö3, Ö7, Ö13, Ö15, Ö8, Ö1
4. Kendime özgü değerlendirmelerim var (duygusal mı, öne çıkıyor mu, hırslı mı vb...)	Ö14, Ö5, Ö3, Ö12, Ö15, Ö11,
5. Grup veya bireysel etkinliklerdeki gözlemlerime göre belirlerim	Ö6, Ö10, Ö1, Ö4, Ö9, Ö15

Tablo 3 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme yapılacak öğrencilerin özelliklerini belirlemeye ilişkin;

Olaylara bakış açısı (n=5) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö3) bu alt temaya ilişkin olarak “Zenginleştirme yapacağım öğrencilerin özelliklerini belirlerken genel olarak olaylara farklı açıdan bakabilen hani farklı perspektiften yaklaşıyor mu, dolayısıyla öğrendiği konuyu öğrenme hızı daha mı hızlı diyeyim ya da potansiyeli daha yüksek olan öğrenciler mi şeklinde belirlemeye çalışıyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

İlgi alanlarını takip ederim (n=4) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö9) bu alt temaya ilişkin olarak “Kendi sınıfım içerisindeki öğrenciler için ilgi alanlarını takip ederim acaba neye karşı daha ilgi duyuyor bu öğrenci ya da hangi konuyu hangi çalışma yöntemi ile sever gibi durumlara bakarak özellikleri belirlemeye çalışırım.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrenme hızına bakarım (n=6) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö8) bu alt temaya ilişkin olarak “Zenginleştirme yapacağım öğrencilerin özelliklerini belirlerken genel olarak öğrendiği konuyu öğrenme hızı yani daha mı hızlı diyeyim ya da potansiyeli daha yüksek olan öğrenciler mi şeklinde belirlemeye çalışıyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Kendime özgü değerlendirmelerim (duygusal mı, öne çıkıyor mu, hırslı mı vb...) (n=6) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö14) bu alt temaya ilişkin olarak “Aslında öğrencinin ruh halini bilmek lazım, lider ruhlu mu yoksa çok mu duygusal, belki de arkadaşlarına göre çok çok hırslı bir çocuk. Bu özellikleri belirlemek çocuğu can damarından yakalamak gibi.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Grup veya bireysel etkinliklerdeki gözlemlerime göre belirlerim (n=6) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö15) bu alt temaya ilişkin olarak “Grupla çalışmada özel yetenekli öğrenciler ve normal düzey öğrenciler arasında bir kaynaşma oluşuyor, birlikte çalışmayı öğreniyorlar. Özel yetenekli öğrenciler diğer öğrencilere problemlerin farklı çözümlerinin de olduğu konusunda bir ön açıcı oluyorlar. Ben de bu öğrencilerin hangi özelliklere sahip olduğunu buradaki gözlemlerimle belirlemeye çalışıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 4.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Zenginleştirme Uygulamaları Öncesi Öğrencilerin Zihinsel İhtiyaçlarını Karşılamaya İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	Katılımcılar
1. Üst düzey sorular sorarım	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
2. Konu ile ilgili oyunlar oynatırım	Ö2, Ö4, Ö9
3. Etkinlikler ile ilgili görevlendirmeler yaparım	Ö3, Ö4, Ö7,
4. Birebir görüşmeler yapıp motive ederim	Ö2, Ö3, Ö4,
5. Onları onore ederim (alkış, ödül vb...)	Ö4, Ö5, Ö6, Ö8,

Tablo 4 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme uygulamaları öncesi öğrencilerin zihinsel ihtiyaçlarını karşılamaya ilişkin;

Üst düzey sorular sorarım (n=11) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö11) *bu alt temaya ilişkin olarak "Sınıfta çocukların motivasyonunu ve hazır bulunuşluğunu arttırmak için üst düzey sorular soruyoruz, bir ön aşama hazırlığı gibi düşünelim bunu ısınma turu gibi soru-cevap etkinlikleri yapıyoruz bu da çocukları zihinsel olarak hazırlamak için yetiyor."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Konu ile ilgili oyunlar oynatırım (n=3) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö2) *bu alt temaya ilişkin olarak "Sınıfta neredeyse bir takla atmadığımız kalıyor çocukların motive etmek ve hazır bulunuşluğu için, okulu sevdirmek, sınıfı sevdirmek, dersi sevdirmek için oyunlar oynuyoruz, gülüyoruz, eğleniyoruz bir ön aşama hazırlığı gibi düşünelim bunu ön prova gibi etkinlikler yapıyoruz."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Etkinlikler ile ilgili görevlendirmeler yaparım (n=3) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö7) *bu alt temaya ilişkin olarak "Sınıfta öğrencilerin etkinliklerdeki görev dağılımını yaparım. Böylece kim ne yapacağını iyi biliyor ve görev karmaşası yaşanmıyor. Bazen kısa bir muhabbet bazen onunla biraz ilgilenme çocuğu zihinsel anlamda hazırlamak için yetiyor."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Birebir görüşmeler yapıp motive ederim (n=3) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö3) *bu alt temaya ilişkin olarak "Yani burada çocuklarla önce yarın böyle bir çalışma yapacağım sen bu projede nerede yer almak ne yapmak istersin, sınıfta etkinlik öncesinde bunları çağırıyorum, onlarla görüşüyorum."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Onları onore ederim (alkış, ödül vb...) (n=4) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö8) *bu alt temaya ilişkin olarak "Öğrencilerin motivasyonlarını arttırmak veya onları derse teşvik etmek için ödüllendirme yöntemi kullanabiliyoruz, onları onore edici davranışlar sergiliyoruz yani öğrencileri alkışlatabiliyoruz sınıf önünde, onlara küçük ödüller verebiliyoruz, arkadaşlarıyla dışarıda daha çok vakit geçirebilmeleri için artı birkaç dakika teneffüs verebiliyoruz, böylece zihinsel olarak da derse hazır oluyorlar."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 5.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Zenginleştirme Planı Yaparken Öğrencilerin Hazır bulunuşluk Seviyelerini Belirlemeye İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	Katılımcılar
1. Orta düzey ve üstü sorulara cevap vermesi ve ortalama sınıf düzeyi üstü ise hazır bulunuşludur	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
2. İlgili kazanımı biliyor ve daha ötesini istiyorsa hazır bulunuşludur	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö11, Ö15
3. Konu ile ilgili kelime dağarcığı zenginse hazır bulunuşludur	Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö15
4. Problemlere farklı yollardan çözümler üretebiliyorsa hazır bulunuşludur	Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10
5. Konu ile ilgili farklı sorular soruyor ve merak ediyorsa hazır bulunuşludur	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9

Tablo 5 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme planı yaparken öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini belirlemeye ilişkin;

Orta düzey ve üstü sorulara cevap veriyorsa, ortalama sınıf düzeyi üstü ise hazır bulunuşludur (n=15) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö3) *bu alt temaya ilişkin olarak “Öncelikle çocuklara kolaydan zora doğru sorular soruyorum eğer çocuk kolay soruları bildikten sonra orta ve üst düzey sorulara da cevap vermeye başladıysa bu çocuk için zenginleştirmenin gerekli olduğu fikrine varıyorum. Yani hazır bulunuşluk seviyesine ulaştığını düşünüyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

İlgili kazanımı biliyor ve daha ötesini istiyorsa hazır bulunuşludur (n=7) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö1) *bu alt temaya ilişkin olarak “Çocuğun dersteki kazanım ile ilgili yeterli bilgiye sahip olduğunu ve daha üst düzey bilgiye istekli olduğunu görürsem, çocuğun hazır bulunuşluk seviyesinin yeterli olduğu fikrine varıyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Konu ile ilgili kelime dağarcığı zenginse hazır bulunuşludur (n=5) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö6) *bu alt temaya ilişkin olarak “Öğrenci herhangi bir konuda öncesinde veya sonrasında yani konuyla ilgili farklı cümleler kurmaya başlıyorsa yorumları farklılaşıyorsa bu çocuğun yeterli seviyeye ulaştığını düşünüyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Problemlere farklı yollardan çözümler üretebiliyorsa hazır bulunuşludur (n=5) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö10) *bu alt temaya ilişkin olarak “Öğrenci belli bir ortalamanın üzerinde cevap verebiliyorsa, bilgisini geliştirebiliyorsa, farklı yöntemler ve yollarla problemlere ya da sorunlara karşılık çözüm üretebiliyorsa bu çocuk için yeterli seviyededir diye biliyoruz.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Konu ile ilgili farklı sorular soruyorsa, merak ediyorsa hazır bulunuşludur (n=5) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö9) *bu alt temaya ilişkin olarak “Ders içerisinde konu ile ilgili olarak farklı sorular sormaya başladığında veya ilgisini çeken bir konuda üst düzey sorular sormaya başladığında akranlarından farklılaştığını düşünüp çocuğun bu konuda yeterli olduğu kanaatine varıyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 6.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Zenginleştirilmiş İçeriklerin Öğrencilerin Hangi Becerileri Edinmesine Katkı Sunacağına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kod	Katılımcılar
1. Akademik beceri, oyun becerisi, iletişim becerisi	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13
2. Eleştirel düşünme, problem çözme, analitik düşünme becerisi	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13
3. Okuma, anlama, ifade etme ve konuşma becerileri	Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15
4. Araştırma, organize etme ve yaratıcılık becerileri	Ö4, Ö9, Ö10, Ö13,
5. Günlük yaşam becerileri, sosyal beceri ve empati kurma becerisi	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14

Tablo 6 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirilmiş içeriklerin öğrencilerin hangi becerileri edinmesine katkı sunacağına ilişkin;

Akademik beceri, oyun becerisi, iletişim becerisi (n=11) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö9) *bu alt temaya ilişkin olarak “Tabi ki hayat becerilerini geliştirir, oyun becerilerini geliştirir, sosyal becerilerini geliştirir, oyun kurma becerileri, arkadaşlık becerilerini geliştirir, iletişim becerilerini geliştirir, akran ilişkileri gelişir ve problem çözme becerilerini geliştirir.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Eleştirel düşünme, problem çözme, analitik düşünme becerisi (n=9) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö5) *bu alt temaya ilişkin olarak “Öncelikle hayal gücünü geliştirir, araştırmasını, hazır cevaplılığını, soru sormasını, eleştirmesini geliştirir, el becerilerini geliştirir, farklı materyaller yapmak için merak duygularını geliştirir, arkadaşlık ilişkilerini geliştirir yani sosyalleşirler.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Okuma, anlama, ifade etme ve konuşma becerileri (n=9) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö14) bu alt temaya ilişkin olarak *“Bu öğrenciler zaten konuşmayı çok seviyor. Bu etkinliklerle bol bol kitap okuyorlar, araştırma yapıyorlar. Böylece hem okuduklarıyla birlikte daha iyi anlıyorlar, anladıklarını çok güzel ifade etmeye başlıyorlar yani bol bol konuşma fırsatı buluyorlar. Bazen susturamıyorsunuz neredeyse.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırma, organize etme ve yaratıcılık becerileri (n=4) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö4) bu alt temaya ilişkin olarak *“Etkinlikler sayesinde çocuklar araştırmaya çok vakit harcıyor. Kütüphane, internet vs. onlar için çok eğlenceli oluyor. Böylece veri toplamayı, birleştirmeyi ve sunmayı öğreniyorlar. Farklı farklı sonuçlara ulaşıyorlar.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Günlük yaşam becerileri, sosyal beceri ve empati kurma becerisi (n=8) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö13) bu alt temaya ilişkin olarak *“Genel olarak baktığımızda öğrenciler; problem çözme becerileri, günlük yaşam becerileri, işlem becerileri, alışveriş yapma gibi, arkadaşlar becerileri, oyun becerileri, iletişim becerileri, araştırma becerileri, sorun çözme becerileri, hızlı düşünme becerileri, karar verme becerileri gibi becerileri kazanırlar bu etkinliklerle.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 7.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Zenginleştirme Etkinliklerinin Öğrencilere Yönelik Avantaj ve Dezavantajlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

	Kod	Katılımcılar
Avantajları	1. Öğrenciler yeteneklerinin farkına varıyor ve kendini geliştiriyor	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
	2. Öz güvenleri artıyor, merak duygusu artıyor ve daha çok çaballıyor	Ö4, Ö5, Ö6, Ö12, Ö13,
	3. Yaptıkları çalışmalar ile arkadaşlarına rehberlik edip liderleşiyor	Ö14, Ö13, Ö12, Ö7, Ö5, Ö6, Ö4,
	4. Düzenli ders çalışma alışkanlığı ve sorumluluk bilinci artıyor	Ö9, Ö13, Ö4, Ö12, Ö15, Ö11
Dezavantajları	5. Her şeyi çok bildiğini düşünerek özgüven patlaması yaşıyor ve tembellik yapıyor	Ö5, Ö6, Ö14, Ö15
	6. Arkadaşları tarafından dışlanabiliyor	Ö5, Ö6, Ö1
	7. Yapamıyorum hissine kapılabilir ve yalnızlaşıyor	Ö2, Ö11, Ö12, Ö8

Tablo 7 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme etkinliklerinin öğrencilere yönelik avantaj ve dezavantajlarına ilişkin;

Öğrenciler yeteneklerinin farkına varıyor ve kendini geliştiriyor (n=15) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö6) bu alt temaya ilişkin olarak *“Çocuklar bu etkinliklerle neler yapabildiklerinin yanında ayrıca neler yapabileceklerinin de farkına varıyorlar. Tabii bunları görünce de hep daha daha istiyorlar.”*

Özgüvenleri artıyor, merak duygusu artıyor ve daha çok çaballıyor (n=5) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö6) bu alt temaya ilişkin olarak *“Elbette ki çocuğun merak duygusunu uyandırıyor ve çocuk bir şeyler yapmak için araştırmayı öğreniyor, çaballıyor. Zenginleştirme ile konunun ya da etkinliğin farklı yönlerini boyutlarını fark ediyor. O kadar çok farklı sorular sormaya başlıyorlar ki yoğun bir bombardıman geliyor gibi düşünüyorsunuz.”*

Yaptıkları çalışmalar ile arkadaşlarına rehberlik edip liderleşiyor (n=7) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö7) bu alt temaya ilişkin olarak *“Avantaj sağlıyor, çünkü özel yetenekli öğrenciler sınıfı daha üst düzeye taşıyabiliyor seviye olarak. Bu öğrencilere yönelik yapılan etkinlikler diğer öğrencilere de birer öğrenme kapısı açmış oluyor, diğer öğrencilerle kaynaşmayı sağlıyor, bu öğrenciler için liderlik yapma özelliği artıyor, gelişiyor.”*

Düzenli ders çalışma alışkanlığı ve sorumluluk bilinci artıyor (n=6) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö9) bu alt temaya ilişkin olarak “Genel anlamda olumlu birçok katkı sağladığı fikrindeyim. Daha iyi bir süreç geliştirdiklerini düşünüyorum, düzenli ders çalışma alışkanlığı, planlı çalışma alışkanlıkları, araştırma alışkanlıkları, iletişim alışkanlıkları, sorumluluk bilinci ile görevleri zamanında yerine getirdiklerini ve bunların da avantaj sağladığını düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bununla birlikte yukarıda belirtilen avantajların aksine;

Her şeyi çok bildiğini düşünerek özgüven patlaması yaşıyor ve tembellik yapıyor (n=4) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö5) bu alt temaya ilişkin olarak “Dezavantaj olarak baktığımızda çocuk kendinin çok bildiğini düşünerek diğer arkadaşlarından üstün görmeye başlıyor ve tembellik yapıyor ne de olsa ben sınıfın en iyisiyim diye. Ne yaparsan yap çalışmak istemiyor.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Arkadaşları tarafından dışlanabiliyor (n=3) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö6) bu alt temaya ilişkin olarak bu öğrenciler arkadaşlarını küçümsüyor böyle olunca da diğer öğrenciler bu öğrencileri dışlayabiliyor. Teneffüslerde, oyunlarda yalnızlaştırmaya çalışıyorlar bu öğrencileri.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Yapamıyorum hissine kapılabilir ve yalnızlaşıyor (n=4) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö2) bu alt temaya ilişkin olarak “Bu tip öğrenciler olumsuz bir durumda kendini kapatabiliyor farklı bir durumda hayal kırıklığına uğrayabiliyor. Ayrıca etkinlikler esnasında veya görevlendirme durumlarında ben bunu nasıl yapacağım, yapamam ki gibi karamsarlıklar veya endişeler yaşıyorlar. Sanırım mükemmeli yakalamaktan korkuyorlar, böyle olunca da kendini yalnızlığa vuruyor maalesef.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 8.

Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Öğrenme Sürecini Zenginleştirmede Öğretmenlere Yönelik Önerileri

Kod	Katılımcılar
1. Zenginleştirmenin ne demek olduğunu ve nasıl yapılacağını iyi bilmeli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
2. Üst düzey sorular yöneltebilmeli ve akademik anlamda donanımlı olmalı	Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö5
3. Öğrencilerin gelişimini iyi takip edebilmeli, iyi iletişim kurabilmeli ve öğrenciyi yönlendirebilmeli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
4. Öğretmenlere, zenginleştirmeye yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmeli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
5. Lisans döneminde özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili derslere yer verilmeli	Ö6, Ö1, Ö4, Ö14, Ö5, Ö11

Tablo 8 incelendiğinde; özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin zenginleştirme sürecinde öğretmenlere yönelik önerilerine ilişkin;

Zenginleştirmenin ne demek olduğunu ve nasıl yapılacağını iyi bilmeli (n=15) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö15) bu alt temaya ilişkin olarak “Aslında eğitime öncelikle Zenginleştirme ne demektir diye başlanmalı, neye yarar diye nasıl yapılır diye başlanmalı. Öğretmenlere bunları çok iyi anlatma lazım, sadece özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlere değil tüm sınıf hatta branş öğretmenlerine bunlar anlatılmalı.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Üst düzey sorular yöneltebilmeli ve akademik anlamda donanımlı olmalı (n=8) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö12) bu alt temaya ilişkin olarak “Özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin donanımlı olması gerektiğini düşünüyorum. Hem genel kültür hem de genel yetenek anlamında. Çünkü bu çocuklara ders anlatmak için onlara zor düzeyde sorular sorabilmeli onları çalışmaya teşvik etmeli öğretmen.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin gelişimini iyi takip edebilmeli, iyi iletişim kurabilmeli ve öğrenciyi yönlendirebilmeli (n=15) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö13) bu alt temaya ilişkin olarak “Öncelikle öğretmenler bu öğrencilerin

eğitimleri konusunda hazır olmalı, yeterli bilgiye sahip olmalı, bu çocukların gelişimsel özellikleri, zihinsel özellikleri, bilişsel, duyuşsal özellikleri hakkında genel anlamda bir bilgiye sahip olmalı, onlarla nasıl iletişim kuracaklarını bilmeli ve bunlar için çocuğa hem öğretmen hem mentörlük yapabilmeli.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlere, zenginleştirmeye yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmeli (n=15) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö8) *bu alt temaya ilişkin olarak öncelikle tüm öğretmenlere zenginleştirme hakkında hizmetçi eğitimlerin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Lisans döneminde özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili derslere yer verilmeli (n=6) alt temasını ifade eden öğretmenlerden (Ö6) *bu alt temaya ilişkin olarak “Öğretmenlerin çocukları iyi tanımaları gerektiğini düşünüyorum çocukların gelişimlerini ve çocuklarla iletişim konusunda kendilerini geliştirmelerini düşünüyorum lisans derslerinin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar alan yazın ile tartışılmıştır.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde sınıf içi zenginleştirme uygulamalarına ilişkin olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun; sınıf içi zenginleştirme uygulamalarının gerekli olduğunu ve öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda zenginleştirme yapılması gerektiğini; müfredat basit kaldığı için zenginleştirme yapılmasını, öğrenci seviyelerinin üzerinde çalışma yapmaları için zenginleştirmenin önemli olduğu şeklinde görüş ifade ettiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, bu görüşlerin aksine çok az da olsa bazı öğretmenlerin genel müfredatı yeterli bulduğunu bu nedenle de zenginleştirme uygulamalarına gerek olmadığı görüşünü belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızın sonucuna paralel olarak; Çengel ve Alkan (2018) çalışmasında öğretmenlerin büyük bir kısmı mevcut okul ortamlarının özel yetenekli öğrencilerin eğitimsel gereksinimlerini karşılamada yetersiz kaldığını belirtmiş; bu doğrultuda, zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarının oluşturulması gerektiği sonucuna varmıştır. Yine, Ataman (2007) ve Tan (2019)’da ifade edilen; özel yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için okulda uygulanan müfredata ek olarak, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye ve bireysel potansiyellerini en üst düzeye çıkarmaya yönelik çeşitli etkinlikler, öğrenme ortamları ve deneyimlerin sunulmasını içeren zenginleştirme stratejilerinin uygulanması gerektiği sonucu, araştırmamızın sonucu ile paralellik gösteren çalışmalara örnek gösterilebilir.

Öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme yapılacak öğrencilerin özelliklerini belirlerken; genel olarak öğrencilerin olaylara bakış açısını, ilgi alanlarını; öğrenme hızını dikkate aldığı, bununla birlikte öğrencilerin grup veya bireysel etkinliklerdeki performansları ışığında kendisine özgü değerlendirmeler de yaptığı (duyuşsal mı, öne çıkıyor mu, hırslı mı vb.) sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna paralel olarak; Demir (2013) çalışmasında öğrencilerin derse olan ilgilerinin ne kadar yüksek ise başarılı olma ihtimallerinin de o kadar yüksek olacağını ifade etmiştir. Bununla birlikte Sak (2017) çalışmasında özel yetenekliler için farklılaştırma türlerinde en uygun yaklaşımın bireysel veya grup özelliklerine göre farklılaştırma yapılması olduğunu belirtmiştir. Ayrıca; Avcı ve Özdemir (2017)’nin çalışmasında, zenginleştirme uygulamalarında programa yeni konu ve etkinliklerin eklenmesinin özel yetenekli öğrencilerin ilgileri doğrultusunda yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme uygulamaları öncesi öğrencilerin zihinsel ihtiyaçlarını karşılamaya ilişkin olarak öğretmenlerin; üst düzey sorular sorduğu, konu ile ilgili oyunlar oynattığı, etkinlikler ile ilgili görevlendirmeler yaptığı; öğrencilerle birebir görüşmeler yapıp motive ettiği ve öğrencileri onore ettiği (alkış, ödül vb...) şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna paralel olarak; Akkaş (2014) çalışmasında, Her bireyin özgün kişisel özelliklerine dayalı olarak geliştirilen çeşitli öğretim stratejileri ve üretim seçeneklerinin öğrencilerin daha güvenli bir eğitim ortamı deneyimlemelerine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Yine; Clark (2015) ve Tomlinson (2001) çalışmalarında, öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere daha karmaşık sorular sorarak öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamak ve onları yeni kavramlara teşvik etmek zorunda

olduğunu ve bu öğrencilerin düşünceler arasındaki bağlantıları hızlı bir şekilde fark edip anlayabildiklerinden dolayı sınıf ortamında bu yeteneklerin gelişimine olanak tanınması gerektiği sonucunu ifade etmişlerdir.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme planı yaparken öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini belirlemeye ilişkin olarak öğretmenlerin; orta düzey ve üstü sorulara cevap veriyorsa, ortalama sınıf düzeyi üstü ise hazır bulunuşludur; ilgili kazanımı biliyor ve daha ötesini istiyorsa hazır bulunuşludur; konu ile ilgili kelime dağarcığı zenginse hazır bulunuşludur; problemlere farklı yollardan çözümler üretebiliyorsa hazır bulunuşludur; konu ile ilgili farklı sorular soruyorsa ve merak ediyorsa hazır bulunuşludur şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna paralel olarak; Özdemir (2018) çalışmasında, özel yetenekli öğrencilerin tekrar eden dersler nedeniyle sıkıldıklarını, zorlandıklarını içeriklerden daha çok keyif aldıklarını ve arkadaşlarına göre daha ileri seviyede olmalarının bu öğrenciler için farklılaştırılmış etkinliklerin yapılması gerektiği sonucunu ifade etmiştir.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirilmiş içeriklerin öğrencilerin hangi becerileri edinmesine katkı sunacağına ilişkin olarak öğretmenlerin; akademik beceri, oyun becerisi, iletişim becerisi; eleştirel düşünme, problem çözme, analitik düşünme becerisi; okuma, anlama, ifade etme ve konuşma becerileri; araştırma, organize etme ve yaratıcılık becerileri; günlük yaşam becerileri, sosyal beceri ve empati kurma becerisi kazanmalarına katkı sunacağı şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna paralel olarak; Özdemir (2016), beşinci ve altıncı sınıf matematik alanında üstün zekâlı öğrencilerle gerçekleştirdiği farklılaştırılmış eğitim uygulamalarını konu edinen çalışmasında farklılaştırılmış eğitim uygulamasının akıl yürütme ve eleştirel düşünme, problem çözme, matematiksel düşünme gibi bilişsel becerileri geliştirdiği sonucunu; Eşsizoglu (2013) çalışmasında, farklılaştırılmış eğitim uygulamasının deney grubunda yer alan Özel Yetenekli öğrencilerin başarılarını, eleştirel düşünme düzeylerini ve yaratıcılıklarını anlamlı düzeyde arttırdığı sonucunu; Kaplan Sayı (2013) çalışmasında yapılan uygulamanın başarı, yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme becerilerini anlamlı düzeyde arttırdığı sonucunu; Atalay (2014) tez çalışmasında, öğrencilerin akademik başarılarının, sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumlarının, eleştirel düşünme becerilerinin ve yaratıcılıklarının anlamlı düzeyde arttığı sonucunu ifade etmişlerdir.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde zenginleştirme etkinliklerinin öğrencilere yönelik avantaj ve dezavantajlarına ilişkin olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun; öğrencilerin yeteneklerinin farkına vardığını ve kendini geliştirdiğini; özgüvenlerinin arttığını, merak duygusunun arttığını ve daha çok çabalamaya başladığını belirtmişlerdir. Ayrıca yaptıkları çalışmalar ile arkadaşlarına rehberlik ettiklerinde liderlik özelliği ve düzenli ders çalışma alışkanlığı kazandıklarını buna bağlı olarak da sorumluluk bilincinin arttığını avantajlar olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte bazı öğretmenler de dezavantaj olarak; öğrencinin her şeyi çok bildiğini düşünerek özgüven patlaması yaşadığını ve tembellik yaptığını; arkadaşları tarafından dışlanabildiğini, yapamıyorum hissine kapılabildiğini ve bu nedenle de yalnızlaştığı şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna paralel olarak; Şahin (2018) ve Tan (2019) çalışmalarında zenginleştirme etkinliklerinin, özel yetenekli öğrencilerin bilgi dağarcıklarını derinleştirerek farklı deneyimler kazanmalarına ve potansiyellerini en üst seviyeye çıkarmalarına imkân tanınması sonucunu ifade etmiştir. Yine, Avcı ve Özdemir (2017) çalışmalarında, zenginleştirme uygulamalarının, yalnızca özel yetenekli öğrencilerin değil aynı zamanda normal gereksinimli öğrencilerin de sahip oldukları yeteneklerin gelişmesini mümkün kıldığını, bununla birlikte normal gereksinimli öğrencilerin özel yetenekli öğrencileri rol model olarak gelişim gösterdikleri sonucu, araştırmamızın sonucu ile paralellik göstermektedir.

Özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik önerileri incelendiğinde; öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklere ilişkin önerilerde, zenginleştirmenin ne demek olduğunu ve nasıl yapılacağını iyi bilmeleri gerektiği; üst düzey sorular yöneltebilmeyi ve akademik anlamda donanımlı olmaları gerektiği; öğrencilerin gelişimini iyi takip edebilmeyi, iyi iletişim kurabilme ve öğrenciyi yönlendirebilme konusunda yeterli olmaları gerektiği şeklinde görüş belirttiği

sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucuna paralel olarak; Çam (2013) çalışmasında, Özel Yetenekli öğrencilerin kendilerini geliştirecek, farklı ufuklar açacak, yaşadıkları sıkıntıları aşmaları için yardımcı olacak öğretmenlere ihtiyacı olduğu sonucunu; Dağlıoğlu (2010) çalışmasında, Öğretmenlerin Özel Yetenekli öğrencileri teşvik edici ve hareket serbestliğine müsaade eden bir yapıda olması gerektiğini, eğitim alanında dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesini ve meslektaşları ile görüş alışverişinde bulunmaları gerektiği sonucunu ifade etmiştir. Ayrıca; Atalay (2014) ve Sak (2017) çalışmalarında, Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin alanlarında uzman, öğrencilerine rol model olabilen, etkili öğretim modellerini bilen, farklılıkları kabullenen, etkili iletişim becerilerine sahip, eleştiriye açık ve düşünsel olarak sıra dışı olma yeterliklerine sahip olmaları gerektiği sonucu araştırmamızın sonucu ile paralellik gösteren bir diğer çalışma olarak gösterilebilir.

Bununla birlikte; özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu eğitimlere yönelik önerilere ilişkin olarak; öğretmenlere zenginleştirmeye yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi gerektiği ve lisans döneminde özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili derslere yer verilmesi gerektiği şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucuna paralel olarak; Yavuz ve diğerleri (2015) çalışmasında, yükseköğretim kurumları ile okullar arasında iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini, yüksek lisans ve araştırma odaklı öğretmen eğitiminin önem kazandığını, mesleki gelişimin kritik bir unsur olduğunu, öğretmen eğitiminde teori ve uygulamanın uyum içinde olması gerektiğini ve eğitimcilerin niteliklerinin öğretmen eğitiminde büyük bir rol oynadığı sonucunu ortaya koymuştur. Yine araştırma sonucuna paralel olarak; Bayram ve Şentürk (2022) çalışmasında, uygulanan hizmet içi eğitimlerinin daha uzun süreli ve uygulamalı bir şekilde yapılması sonucunu ifade etmiştir. Ayrıca; Uygun (2021) çalışmasında, öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler ile ilgili yetersiz bilgiye sahip olduğunu ve bunu gidermek için de öğretmen eğitimlerinin artırılması gerektiği sonucunu ifade etmiştir.

Sonuç olarak, öğretmenler öğrenme sürecinin zenginleştirilmesinde alanında uzman, farklı stratejileri kullanma konusunda daha istekli ve motivasyonu yüksek olmalıdır. Öğretmenler, zenginleştirme uygulamalarının çeşitlendirilmesi konusunda uzmanlar ve diğer öğretmenler ile iş birliği yapabilir olmalıdır. Ayrıca, öğretmenler özel yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili desteklenmeli ve öğretmenlerin bu konudaki yetkinlikleri geliştirilmelidir. Bu amaçla, öğretmenlere yönelik özel yetenekli çocukların eğitimi ve özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde öğrenme sürecinin zenginleştirilmesi konusunda hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir. Bu çalışma, ilkokullarda eğitime devam eden özel yetenekli öğrencilerle çalışan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlı olsa da bu konunun ortaokul ve lise öğretmenleri ile okul yöneticilerinden oluşan örneklem gruplarıyla da araştırılması önerilir.

Kaynakça

- Akkaş, E. (2014). *Farklılaştırılmış problem çözme öğretiminin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin matematik problemlerini çözmelerine, tutumlarına ve yaratıcı düşüncelerine etkileri*. Doktora Tezi (Yayımlanmamış). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Alkan, A. (2013). *Öğretmenler için "üstün zekâlı/yetenekli öğrencilerin belirlenmesi eğitim yazılımı'nın geliştirilmesi ve değerlendirilmesi*. Doktora Tezi (Yayımlanmamış). T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı.
- Anıl, D. (2009). Uluslararası öğrenci başarılarını değerlendirme programında Türkiye'deki öğrencilerin fen bilimleri başarılarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 34(152), 87-100.
- Arabacıoğlu, T. (2013). Bilişim teknolojisi öğretmenlerinin modüler eğitim programına ilişkin görüşleri: Aydın ilinde bir durum çalışması. *İlköğretim Online*, 12(1), 148-157.
- Aslan, M. (2022). *Zeka oyunları ile zenginleştirilmiş matematik öğretiminin 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına, problem çözme öz-yeterlik algılarına ve bilişsel farkındalıklarına etkisi*. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Atalay, Z. Ö. (2014). *Farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler öğretiminin üstün zekâlı öğrencilerin akademik başarı, tutum, eleştirel düşünme ve yaratıcılıklarına etkisi*. Doktora Tezi (Yayımlanmamış). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ataman, A. (1984). *Ankara ili resmi şehir ilkokullarındaki üstün yetenekli çocukların fiziksel gelişim özelliklerinin değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Ataman, A. (2004). Üstün zekâlı ve üstün özel yetenekli çocuklar. *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. (2007). Üstün yetenekli çocuklar ve zenginleştirme. *Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görevli Öğretmenlerin Mesleki Niteliklerinin Artırılması*, 3-7.
- Ateş, H. (2020). *Sosyal bilgiler öğretiminde üstün yetenekli çocuklar için zenginleştirilmiş program önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avcı, G., & Özdemir, N.N. (2017). *Özel yeteneklilerin eğitim modelleri*. M. A. Melekoğlu & U. Sak (Eds.), *Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek* (sf. 174-190). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydın, Ç. (2024). *Aktif öğrenme modeli ile zenginleştirilmiş türkçe dersi etkinliklerinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin tutum, eleştirel düşünme becerileri ve akademik başarılarına etkisi*. Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Aydın, S. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim programı etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). T.C. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Aydoğan Yenmez, A., & Özpınar, İ. (2017). Öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretim uygulama pratikleri: öğrenim süreci üzerine öğretmen ve öğrenci düşünceleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 344-363. doi:10.24315/trkefd.290805
- Balcı, S. (2015). *Zenginleştirilmiş ve etkileşim temelli etkinliklerin öğretmenlik uygulamalarına yönelik etkilerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Baykoç, N. & Özdemir, D. (2016). Sınıftaki üstün yetenekli çocuk eğitimci eğitiminin öğretmen görüşlerindeki değişikliklere katkısı. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi HAYEF Journal of Education*, 13 (1) Özel sayı 1-9
- Bayram, S., & Şentürk, Ş. (2022). Okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim programı etkililiği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 396-416.
- Büyükoztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (24. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Candaş, B. (2024). *Eleştirel düşünme stratejileri ile zenginleştirilmiş fen bilimleri dersinin etkililiğinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Clark, B. (2015). *Growing up gifted deand at homeveloping the potential of children at scholl*. Çev. Üzeyir Ogurlu, Fatih Kaya, Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. London: SAGE Publications.
- Çam, Ş. S. (2013). *Öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretim yaklaşımını uygulama ve buna ilişkin yetkinlik düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış) T.C. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı.
- Çengel, M., & Alkan, A. (2018). Problems Faced by Teachers of Gifted/Talented Students. *Online Submission*. INTE - ITICAM - IDEC 2018, , Volume 2, 400-406.
- Çırak, S. (2021). *Özel yeteneklilerde teknoloji destekli etkinliklerle zenginleştirilmiş matematik öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alanya.
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (186), 72-84.
- Davis, G. A., Rimm, S. B. and Siegle, D. (2011). *Education of the gifted and talented (6th ed.)*. New Jersey: Pearson.
- Demir, S. (2013). *Farklılaştırılmış öğretim yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarı, öğrenme yaklaşımları ve kalıcılık puanları üzerindeki etkisi*. Doktora Tezi (Yayımlanmamış). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Doktora Programı.
- Demirhan, M. (2024). *Mizahla zenginleştirilmiş fen bilimleri öğretiminin öğrencilerin başarı motivasyon ve eleştirel düşünme eğilimlerine etkisi*. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Demirkaya, A. S. (2018). *Sınıf öğretmenlerinin farklılaştırılmış öğretime yönelik yeterlik ve uygulama düzeylerine ilişkin algıları*. Doktora Tezi (Yayımlanmamış). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Programı.
- Duran, H. (2022). *Özel yetenekliler eğitici eğitiminin sınıf öğretmenlerinin eğitim programını zenginleştirme ve yaratıcı düşünmeye yönlendirme yeterlilik algılarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eker, A. (2020). *Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin mesleki yeterliklerini artırmaya yönelik geliştirilen öğretmen eğitimi programının etkililiği*. Doktora Tezi (Yayımlanmamış). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı Özel Eğitim Bilim Dalı.
- Ekinci, A. (2002). *İlköğretim okullarının üstün yetenekli çocukların eğitimine elverişlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Batman ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Enç, M. (2004). *Özel eğitimin gerekçesi*. 1. Türkiye üstün yetenekliler kongresi yayın dizisi 1, seçilmiş makaleler kitabı. Çocuk Vakfı Yayınları. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Erdem, E. (2015). *Zenginleştirilmiş öğrenme ortamının matematiksel muhakemeye ve tutuma etkisi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Erdoğan, M. N. (2017). Program farklılaştırma odaklı mesleki gelişim paketinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin öğretmen rolüne ilişkin anlayışlarının incelenmesi. *INESJOURNAL Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi / The Journal of International Education Science*, (10), 144-168.
- Eşsizoglu, G. (2013). *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin üstün zihin düzeyindeki öğrencilerin erişilerine, yaratıcı ve eleştirel düşünme düzeylerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Ana Bilim Dalı Üstün Zekalılar Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Friedman, T. L. (2005). *The world is flat: A brief history of the twenty-first century*. New York: Farrar Straus and Giroux.
- Girgin, D., & Şahin, Ç. (2019, Temmuz). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin özyeterlilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(2), 143-166. DOI: 10.29250/sead.545357
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınoglu, Çev.). Anı Yayıncılık.

- Gültekin, M., & Çubukçu, Z. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin hizmetiçi eğitime ilişkin görüşleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 185-201.
- Gümüş Gürler, B. (2021). Özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesi hakkında öğretmenlere verilen eğitimin etkililiğinin incelenmesi: karma yöntem araştırması. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). Kırşehir: T.C. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı.
- Güneş, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin tutum ve özyeterliliklerinin incelenmesi. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık dergisi ÜZEYAD*, 2(1), 12-16.
- Hong, E., Greene, M. T. and Higgins, K. (2006). Instructional practices of teachers in general education and gifted resource rooms: Development and validation of the instructional practice questionnaire. *Gifted Child Quarterly*, 50 (2), 91-101.
- İnce, M., Karataş, S., & Çiftçi, A. (2019). Branş Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 2140-2164. doi:10.26466/opus.563913
- Kaplan-Sayı, A. (2013). Farklılaştırılmış Yabancı Dil Öğretiminin Üstün Zekâlı Öğrencilerde Erişmeye, Eleştirel Düşünmeye ve Yaratıcılığa Etkisi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Üstün Zekâlıların Eğitimi Bilim Dalı. Doktora Tezi. İstanbul.
- Kaplan-Sayı, A. (2022). Üstün Yetenekli Çocuğun Yaşam Üçgeni. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Karademir Ünlü, Y. (2019). Sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilerinin öğrenme sürecini zenginleştirmeye yönelik görüşleri ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasolak, K., Tanrıseven, I., & Yavuz Konokman, G. (2013). Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 997-1010.
- Katehi, L., Pearson, G., ve Feder, M. (2009). Engineering in K-12 education: Understanding the status and improving the prospects. Washington, DC: National Academies Press.
- Kontaş, H. (2009). BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 902-923.
- Kozikoğlu, İ., & Bekler, Ö. (2018). Farklılaştırılmış öğretim yaklaşımına ilişkin uygulama ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(4), 60-74.
- Levent, F., Cengizhan, S., & Avcu, A. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin eğitime yönelik sınıf öğretmenlerine uygulanan etkinlik hazırlama eğitiminin etkililiğinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 1 (Özel Sayı), 385-412.
- Matthews, D. and Kitchen, J. (2007). Perceptions of students and teachers in public secondary schools. *Gifted Child Quarterly*, 5 (3), 256-270.
- MEB, (2019). *Türkçe dersi 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nar, B. (2017). Üstün / özel yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim Odası uygulaması: sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilikleri ve görüşleri. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). T.C. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı.
- Özdemir, D. (2016). *Design and development of differentiated tasks for 5th and 6th grade mathematically gifted students*. Doctoral dissertation Middle East Technical University In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Doctor Of Philosophy In The Department Of Elementary Education.
- Özdemir, D. (2018). Matematikte Üstün Yetenekli İlköğretim Öğrencilerinin Okullarındaki Matematik Derslerine İlişkin Algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (1), 153-160. doi:10.24106/kefdergi.375695
- Özdemir, G. (2017). Üstün yetenekli öğrencilere yönelik zenginleştirilmiş öğretim programının bilimsel süreç becerilerine ve başarıya katkısına ilişkin eylem araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Öztürk, M., & Mutlu, N. (2017). Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde farklılaştırılmış öğretime yönelik öğretmen algıları ve uygulamaları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 379-402. doi:10.24315/trkefd.301189
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications
- Sak, U. (2014). *Üstün zekalılar: özellikleri, tanınmaları, eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sak, U. (2017). *Üstün zekalılar özellikleri, tanınmaları, eğitimleri* (7. b.). Ankara: Vize yayıncılık.
- Schiever, S. W. & Maker, C. J. (2003). New directions in enrichment and acceleration. N. Colangelo and G. A. Davis (Editörler), *Handbook of Gifted Education* içinde (s. 163-174). Boston: Pearson.
- Şahin, F. (2018). Özel yetenekli öğrenciler ve eğitimleri. Ankara: Anı yayıncılık.
- Şahin, F., & Kargın, T. (2013). Sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda verilen bir eğitimin öğretmenlerin bilgi düzeyine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(2), 1-13.
- Şahin, S. (2016). Zenginleştirilmiş eğitim programının öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri, problem çözme becerileri ve matematik kaygısı üzerine etkisinin incelenmesi. Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Tan, S. (2019). Özel yetenekli öğrencileri tanılama. F. Şahin içinde, *Özel yetenekli öğrenciler ve eğitimleri* (s. 2-19). Ankara: Anı yayıncılık.
- Tapar, M., & Gül, M. D. (2025). Ortaokul Öğretmenlerinin Özel Yetenekliler Eğitiminde Zenginleştirme Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 399-420. <https://doi.org/10.29299/kefad.1569759>
- Tekbaş, D. (2004). *Kaynaştırma ortamında üstün zekalı çocuğa uygulanan zenginleştirme programı hakkında örnek olay incelenmesi ve programın etkinliğine ilişkin bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Tomlinson, C. A. (2001). How to differentiate instruction in mixed- ability classrooms. (S. Emir, & A. Aksu, Çev.) Ankara: Anı yayıncılık.
- Tuzkan, E. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme ve farklılaştırılmış öğretim verebilme özyeterliklerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uygun, A. (2021). *Öğretmenlerin özel yeteneklilik kavramı ve özel yetenekli öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi ve algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış). T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yavuz, M., Özkara, T., & Yıldız, D. (2015). Uluslararası Raporlarda Öğretmen Yeterlikleri ve Öğretmen Eğitimi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 2(2), 60-71.
- Yazicioglu, T., & Akdal, D. (2020). The Opinions of the Classroom Teachers about the Enrichment Educational Programs for Gifted Students Who Continue to the Inclusive Classes. *International Journal of Progressive Education*, 16(6), 202-214. DOI: 10.29329/ijpe.2020.280.12
- Yeşildağ-Hasançebi, F., ve Günel, M. (2013). Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımının dezavantajlı öğrencilerin fen bilgisi başarılarına etkisi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1056-1073.
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, H., & Kartal, S. (2017). Evaluating of In-service Training Activities for Teachers in Turkey: A Critical Analysis. *Universal Journal of Educational Research*, 5(6), 918-926. doi:DOI: 10.13189/ujer.2017.050602

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The education of gifted students should be supported through various programs that take into account individuals' areas of interest, readiness levels, unique characteristics, and needs (Kaplan-Sayı, 2013). In general education classrooms, the enrichment strategy aims to diversify the existing curriculum to address the educational needs of gifted students while allowing them to study alongside their peers. Enrichment stands out as an approach that seeks to prevent students from being exposed to repeated, already-known information and topics that are below their ability levels (Tekbaş, 2004). Considering that, as of 2025, the Türkiye Yüzyılı Maarif Model will focus on enrichment, it is important to determine teachers' views and competencies in this area to increase the effectiveness and usefulness of the programs developed for gifted students. Therefore, a study reflecting the views of key stakeholders is needed to contribute to the literature. The main aim of this study is to reveal the perspectives of teachers working with gifted students regarding enrichment.

2. METHOD

This research was carried out using the case study method, a qualitative research approach. The study group consists of 15 primary school teachers working at public schools affiliated with the Ministry of National Education in Kırşehir in the 2024-2025 academic year. The criterion sampling method, one of the purposive sampling strategies, was used to select the teachers to be interviewed. During data collection, the interview method was employed. Data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The first part of the form includes items to determine teachers' demographic characteristics, while the second part contains seven open-ended questions regarding their views on enrichment. The data were analyzed using content analysis.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Regarding classroom enrichment practices for the education of gifted students, the vast majority of teachers stated that such practices are necessary, that enrichment should be carried out according to students' interests and abilities, that enrichment is needed because the curriculum is too simple for these students, and that enrichment is important so that students can work above their current level.

Teachers identified students who might benefit from enrichment by considering their perspectives on events, interests, learning pace, and individual characteristics—such as emotional sensitivity, initiative, and ambition—as well as by observing their performance in group and individual activities.

Before implementing enrichment activities for gifted students, teachers reported that they ask higher-order questions, have students play topic-related games, assign tasks related to activities, conduct one-on-one interviews to motivate students, and honor students (through applause, awards, etc.) to meet their mental needs.

In preparing enrichment plans for gifted education, teachers indicated that if students can answer mid-level and higher-level questions, if their level is above the class average, or if they know the relevant achievement and want to go further, they are considered "ready"; students with rich vocabulary related to the topic, those who can generate different solutions to problems, or who ask different questions and show curiosity about the topic are also considered "ready."

Teachers stated that enriched content in gifted education supports the development of a wide range of competencies, including academic and play-related abilities; communication and language skills, such as reading comprehension, self-expression, and speaking; higher-order thinking skills, including critical, analytical, and creative thinking and problem-solving; research and organizational skills; and daily living and social-emotional competencies, including empathy.

For the advantages and disadvantages of enrichment activities in gifted education, the majority of teachers highlighted that students become aware of their talents and develop themselves; their self-confidence and curiosity increase; they start to strive harder; they guide and become leaders among their peers; they develop regular study habits and a sense of responsibility as benefits.

Regarding teachers' competencies for enrichment with gifted students, teachers indicated it is important to have a clear understanding of what enrichment means and how it is carried out, to be able to ask higher-order questions, to be academically equipped, to closely monitor student development, and to be competent in communication and guidance.

Finally, teachers suggested that in-service training on enrichment should be organized for teachers working with gifted students and that undergraduate programs should include courses on the education of gifted students.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 07.03.2025

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2025/150

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, literatür, verilerin toplanması, tartışma, raporlaştırma, genel kontrol (%50).

Yazar 2: Yöntemin belirlenmesi, literatür, danışmanlık, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, veri analizi, genel kontrol (%50).

ÇATIŞMA BEYANI (CONFLICT OF INTEREST)

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bir bağlantı ve çıkar çatışması yoktur.